

Predavanje: ALTERNATIVNE POLJŠČINE IN PREDSTAVITEV KOLOBARJA NA EKO KMETIJAH, dr. Darja Kocjan Ačko, UL Biotehniška fakulteta

25. septembra 2020 smo v sklopu pilotnega projekta Inovativne prakse in proizvodi sonaravnega pridelovanja na malih kmetijah (EKOMALE) izvedli predavanje **Alternativne poljščine in predstavitev kolobarja na eko kmetijah**. Predavanje je pripravila in izvedla dr. Darja Kocjan Ačko, UL Biotehniška fakulteta. Biotehnična fakulteta je partner v pilotnem projektu EKOMALE. Predavanje je potekalo v okviru dogodka Trajnostni sodobni trendi v kmetijstvu, ki so ga organizirali na sejmskih vrtovih Pomurskega sejma v Gornji Radgoni.

V okviru predavanja je dr. Darja Kocjan Ačko poudarila, da je odgovornost posameznikov in družbe, da zdravje, okolje in trajnostni razvoj vsak dan znova postavimo v ospredje življenja in bivanja. Toda tudi pravila ekološkega kmetijstva in kolobarjenja so pod stalnim pritiskom ekonomske logike, ki jo krojijo globalni trg, specializacija in industrializacija kmetijstva. V zadnjih desetletjih so nastali različni načini kmetovanja in ekološko kmetijstvo je zaradi uporabe manj tveganih sredstev pri oskrbi posevkov bolj trajnostni način v primerjavi s konvencionalnim. V predavanju je bilo na več mestih poudarjeno da trajnost potrebuje delovanje. Struktura poljščin in vrtnin v konvencionalni in ekološki pridelavi pa kaže prej ožene biotske raznovrstnosti kot njeno širjenje, kar pa je temelj trajnosti. Navedene so bile številne alternativne poljščine kot možnost povečevanja biotske raznovrstnosti. Vsaka od alternativnih poljščin ima svoje zahteve, ki so povezane z izbrano sorto in njeno pridelavo glede na rastne razmere, tehniko in tehnologijo, pri čemer so v uporabi ali pa se šele razvijajo novi za ekološko kmetijstvo bolj sprejemljivi agrotehnični ukrepi. Kolobar je predstavljen v pravilih SKP EU, v praksi pa ima obrobni pomen. Tudi kontrolorji ekološkega kmetijstva zavzemajo stališče minimuma in pristajajo na izpolnitev najmanj zahtev, ki jih mora izpolnjevati biološko uravnotežen kolobar. Vse preveč pristajajo na ugotovitev, da ko sta ekonomija in ekologija v konfliktu, skoraj vedno zmaga ekonomija.

Poslušalce je spomnila, da morajo presoјati kolobar iz več zornih kotov, kot so:

1. **Rahljanje tal** (biološko obdelovanje zemlje, posebej globljih plasti s koreninami kulturnih rastlin, kot so metuljnice in križnice).
2. **Oskrba s humusom** (s krmnimi rastlinami, ki nekatere zaradi večletnosti omogočajo počitek tal).
3. **Akumulacija dušika** (metuljnice so naravna tovarna dušika).
4. **Boljši izkoristek organskih gnojil**, s katerimi gnojimo okopavine, kot so krompir, korenje in pesa.
5. **Zatiranja plevela, preprečevanja boleznin in škodljivcev.**
6. **Zmanjšanja škodljivih vplivov** delovanja herbicidov na posevek in pridelek.
7. **Izravnave delovnih konic.**
8. **Optimalne izrabe rastišča glede tal, temperature in vode.**
9. **Povečanja velikosti pridelka in izboljšanja njegove kakovosti.**

Zaradi razlike me teorijo in prakso so bile v predavanju predstavljene nekatere temeljne zakonitosti kolobarja in vrstenja posevkov s poudarkom na vključevanju alternativnih poljščin in poljskih zelenjadnic. Iz primerov kolobarjev, v katerih se uravnoteženo izmenjujejo žita, okopavine in metuljnice, je bil jasno razviden pomen časovne in biološke skladnosti. Slušateljem je bil predstavljen Srednjeveški žitni in Norfolški vrstilni kolobar, ki sta temelja vseh kolobarjev, ki so nastali pozneje in so jih uporabljali tudi naši predniki (Sadar, 1961). Profesor Vinko Sadar navaja Staroslovenski petletni kolobar, kjer je razmerje med strninami in listankami 1 : 1 ter Renski petletni kolobar, ki vključuje 60 % strnin ter 40 % listank. S pomočjo primerov smo predstavili različne kolobarje pri treh alternativnih kulturah: soji, konoplji in sončnici. Pri majhni razširjenosti pridelave je njihovo zdravstveno stanje zadovoljivo, s povečevanjem zemljišč in zaporedno setvijo pa se poveča zapleveljenost, okužbe zaradi povzročiteljev boleznin in poškodbe zaradi škodljivcev.

Predstavljeni so bili tudi kolobarji na Pomurskem sejmu, ki so bili načrtovani in izvedeni za namen projekta v maju 2020. Gre za triletni kolobar s sojo in žiti. Rok setve in spravila je prilagojen za severovzhodno Slovenijo z dodanimi komentarji glede zamenjave pira in ovsar zaradi hitrejše sprostitve njive za setev strniščnih dosevkov.

Z izboljšanim biološko uravnoveženim in dovolj širokim kolobarjem bo sčasoma manj težav s pleveli, povzročitelji bolezni in škodljivci, pridelek pa večji, po letih stabilen in bolj kakovosten. Če bomo pristopili k načrtovanju kolobarja odločno, z več poguma in znanja ter znali povezati med seboj pridelavo, predelavo in prodajo, bo večja tudi samooskrba z ekološkimi in biološko-dinamičnimi pridelki in izdelki iz slovenskih njiv.

Za konec je bil poudarjen praktičen pomen **OD ; LOČITVE** za širok in biološko uravnovežen kolobar. Kolobar ima vrednost samo v praksi in zaradi samo filozofiranja o njem praksa ni nič bliže. Treba je delovati, s čimer so se strinjali partnerji projekta, ki so na tem področju bolj napredni.

Predavanje je pritegnilo številne obiskovalce in sicer so se predavanja udeležili vsi partnerji pilotnega projekta EKOMALE, predstavniki KGZS, kmetje, partnerji pilotnega projekta Male kmetije na VVO in OMD in ostali zainteresirani.

Fotokronika predavanja Alternativne poljščine in predstavitev kolobarja na eko kmetijah 25. 9. 2020

Dr. Darja Kocjan Ačko je na začetku prikazala kompleksnost trajnostnega kmetijstva
(Foto: Nataša Ferant)

Udeleženci so z zanimanjem spremljali predavanje.
(Foto: Nataša Ferant)

Polna prdavalnica v skladu s predpisanimi varnostnimi ukrepi.
(Foto: Nataša Ferant)

Udeleženci so postavljali vrsto vprašanj predavateljici.
(Foto: Nataša Ferant)